24. XII 1761 vkj. Peterburis. — Pääsenud võimule rahvusliku reaktsiooni mõjul senise „sakslaste“ valitsuse vastu, toetus J. ka hiljemini vene päritoluga aadlile, kes saavutatud võimu kasutas täiel määral oma huvides. Riigiteenistus muutus nüüd peaaegu aadli privileegiks. Ühtlasi puhkes administratsioonis õitsele seninähtamatu korruptsioon. Loomulikult halvenes märgatavalt ka talupoegade õiguslik seisund. Nii keelati neile 1742 isegi vabatahtlik sõjaväkke astumine. Paranes siiski Vene majanduslik olukord, sest jõuti juba üle Peeter I (vt.) reformide tagajärjel tekkinud kriisist. Teataval määral hoolitses selle eest ka valitsus, kaotades näit. 1754 sisemised tolliliinid, mis ms. olid lahutanud Venest Baltimaidki. Rahvahariduse ei olnud J. valitsus üldiselt soodus ning vene kirikus pääsesid võidule reaktsioonilised jõud. Ometi asutati tema ajal Moskva ülikool (1755). Välispoliitikas ei puudunud teatav edu. Turu rahuga 1743 omandas Vene veel osa Soomest (Kymi jõeni) ja alates a-st 1757 võttis Vene tagajärjekalt osa 7-aastasest sõjast. — Saksa partei kukutamisega oli Baltimaade aadel kaotanud suurema osa eestkostjaid Peterburis, mille tõttu ei teostunud mitmedki kaugemaulatuselised kavatsused. Nii ei saavutatud kinnitust Budberg-Schrader'i (vt. Budberg, J. G.) Liivimaa maaõiguse kavandile. Kuid üldiselt soodustas valitsus aadli mõju kasvamist. Ühes viimase tõusuga halvenes teiste seisuste, eriti talupoegade seisund. J. valitsusaja lõpul tõusis Eesti- ja Liivimaa elanikkude arv ja viljeldud maa-ala hulk ligikaudu Põhjasõja-eelsele tasemele. Majanduslik tõus ei olnud aga talupoegade rõhutud seisundi tõttu kuigi märgatav. Pealegi olid takistamas mitmed lokaalset laadi põhjused. Nii mõjus Baltimaade majanduselule halvavalt vilja väljaveo keeld, mis oli kehtiv suurema osa J. valitsemise ajast. Sõjaväe majutuskohustus lasus endise raskusega maal ja eriti linnadel. 7-aastase sõja ajal teostati suurejoonelisi rekvisitsioone ning nõuti sõjavägede läbimarssimiste puhul hiiglahulgad küüte, kes sagedasti enam tagasi ei tulnudki. — Herrnhuutlaste liikumise vastu, mis keisrinna Anna (vt.) valitsemise ajal oli võitnud suurt poolehoidu kõikide rahvakihtide hulgas Baltimaal, alustas vasturünnakut ametlik kirik, keda ähvardas oht jääda täiesti kõrvale. A. 1743 keelati keiserliku ukaasiga kõik vennastekoosolekud. Seega pandi piir herrnhuutlaste avalikule tegevusele, mis silmanähtavalt oli tõstnud rahva hariduslikku ja kõlbluse taset.

P. Б. Сл. (1903); K. Stählin, Geschichte Russlands II (1930); В. О. Ключевскій, Курсъ русской исторіи V (1923); A. Tobien, Die Agrargesetzgebung Livlands I (1899); A. v. Transehe-Roseneck, Gutsherr und Bauer in Livland im 17. und 18. Jahrhundert (1890); J. Eckart, Livland im achtzehnten Jahrhundert (1876).

E. T.

* **JOBSO, Jakob,** kirjanik. J. algupäraseks tööks peetud „Hohrosi lossi preili ja Ritter Mojan“ (1867) on tõeliselt jutustise „Das Mädchen von Hochrosen“ („Felliner Blätter“, Tartu, 1859) tõlge. *T.*

JOHANI, Andrus (Arnold), maalikunstnik, sünd. 19. VIII 1906 vkj. Tallinnas käsitöölise pojana, õppis 1915—22 Tallinnas algkoolis, omandas kunstilise hariduse 1922—26 Riigi Kunsttööstuskoolis Tallinnas ja a-st 1926 kunstikoolis „Pallas“ Tartus peamiselt P. Aren'i ja A. Vabbe (vt. neid ka *Suppl.*) juhatusel; ta lõpetas kooli 1933 ja viibis 1936—37 kunstilise hariduse täiendamise otstarbel Pariisis. — J. on a-st 1933 kunstiühingu „Pallas“ liige ja teotseb Tartus. Näitusil on ta esinenud järjekindlalt alates a-st 1928. J. on andnud hulga žanrpilte (peamiselt lihtrahva elust), mis teostatud realistlikus laadis ning milledes ta tähelepanu omistab hele-tumeduse diskreetsele käsitlusele, ja loonud samuti õhulisi maastikupilte. Huvitavama osa J. loomingus moodustavad plastiliselt selges ja jõulises laadis läbiviidud joonistised (eriti portreed).

Isikl. saadud andmed. *V. V.*

* **JOHANSEN, Jens Christian,** Taani kindralkonsul, kultuurinsener, suri 29. I 1929 ukj. Tallinnas.

***JOHANSEN, Paul,** arhivaar, eelmise poeg, toimib juunist 1934 Tallinna linnaarhiivi ja a-st 1938 ka linnamuuseumi juhatajana. J-i hoolitsemisel sai Tallinna suure ajaloolise väärtusega linnaarhiiv uued, ajakohased ruumid, kuhu arhiiv asus apr-s 1937. J. on ühtlasi olnud Eestimaa Kirjandusliku Ühingu sekretär 1925—35 ja seejärel arhivaar, Tallinna muinsuskaitse komisjoni esimees a-st 1935, Tallinna Ajaloo

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 105